

dr hab. Piotr Hausenplas

Warszawa 12 05 2026

prof. UMFC w Warszawie

Recenzja pracy doktorskiej
Pana mgr. Marcina Mączyńskiego

Zlecniodawca recenzji

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, uchwała nr 5/2026 z dnia 2 marca 2026 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14. III 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. poz. 1789 z późniejszymi zmianami).

Do nadesłanego mi przez Panią Przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne dr hab. Monikę Gardoń-Preinl pisma sygnowanego datą 10 03 2026 r., zlecającego mi sporządzenie recenzji, zostały dołączone:

1. Dysertacja doktorska wraz z dziełem na płycie CD,
2. Dokumentacja przewodu doktorskiego,
3. Dokumentacja dorobku artystycznego

4. Kopia uchwały Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Złożona przez Kandydata dokumentacja została prawidłowo przygotowana i odpowiada wymaganiom art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14. III 2003 roku.

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Marcin Mączyński jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie w klasie wiolonczeli dr hab. Barbary Łypik-Sobaniec. Swoją wiedzę i umiejętności pogłębiał na kursach prowadzonych m. in. przez prof. Petera Bucka, prof. Kaję Danczowską oraz prof. Adama Klocka.

Od 2006 r. związany jest z Orkiestrą Sinfonietta Cracovia, w której pełni obowiązki lidera grupy wiolonczel. Z zespołem tym regularnie koncertuje w kraju i za granicą współpracując z tak wybitnymi artystami jak: Maxim Vengerov, Gidon Kremer, Rudolf Buchbinder, Steven Isserlis, Krzysztof Penderecki czy Antoni Wit. Uczestniczył w licznych nagraniach płytowych i wystąpił na prestiżowych festiwalach muzycznych na całym świecie.

Od 2019 roku jest członkiem zespołu Meccore String Quartet, z którym koncertował m.in. w Wigmore Hall w Londynie, Gulbenkian Hall w Lizbonie, Muzeum Prado w Madrycie, Palacio del Marqués de Salamanca, Muziekgebouw Grote Zaal w Amsterdamie i najważniejszych salach koncertowych w Polsce. Meccore String Quartet nagrał płyty dla wytwórni Capriccio, Chopin Press, Prelude Classics oraz Sarton Records. Nagrania te zostały uhonorowane m.in. nagrodami Diapason d'Or, Supersonic Award i Pizzicato Award, a także wyróżnione nominacjami do Fryderyków oraz prestiżowej International Classical Music Awards. We wrześniu 2024 roku wraz z Meccore String Quartet został uhonorowany

nagrodą Muzyczne Orły 2024 za wybitne osiągnięcia artystyczne, w tym za album z utworami kameralnymi Krzysztofa Pendereckiego.

Mgr Marcin Mączyński prowadzi kursy wiolonczelowe, kursy orkiestrowe i mistrzowskie kursy kameralne z Meccore String Quartet.

W 2020 roku założył Stowarzyszenie Masyw Sztuki, w którym pełni funkcję prezesa. Celem stowarzyszenia jest organizacja wydarzeń kulturalnych, promocja sztuki oraz wspieranie młodych talentów.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana mgr. Marcina Mączyńskiego składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz jego opisu, stanowiących łącznie pracę pod tytułem: *Między awangardą a kontemplacją – styl kompozytorski Zbigniewa Bujarskiego w wybranych utworach wiolonczelowych twórcy.*

Partnerem Marcina Mączyńskiego w nagraniu utworu *Orniphania* był pianista Sławomir Cierpik.

Nagrania utworów *Elegos* oraz *Concerto per archi II* zostały dokonane przy udziale *Orkiestry Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa Sinfonietta Cracovia* pod dyрекcją Katarzyny Tomali-Jedynak.

Realizacji nagrań dokonali dr Michał Bryła, dr hab. inż. Paweł Małecki, mgr Kamil Madoń.

Nagrań dokonano w Parafii św. Kazimierza Królewicza w Kobyłce-Stefanówce, Studiu nagraniowym „Kotłownia” w Krakowie oraz Auli „Florianka” Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, w dniach: 17-18.10.2023, 31.05.2025, 24.06.2025.

Dzieło artystyczne

Dzieło artystyczne Marcina Mączyńskiego zarejestrowane na CD obejmuje następujące utwory:

Zbigniew Bujarski (1933-2018)

Per Cello na wiolonczelę solo (1996)

Orniphanía na wiolonczelę i fortepian (2001)

Elegos na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową (2004-2005)

Concerto per archi II na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową (1992)

Zaprezentowane wykonanie utworów Zbigniewa Bujarskiego stoi na najwyższym poziomie artystycznym. Pan Marcin Mączyński jest instrumentalistą o niezwyklej wyobraźni artystycznej, zdolnym zarówno do wydobywania subtelnych niuansów muzycznych jak i kreowania spójnych założeń formalnych. Imponuje znanstwem techniki instrumentalnej, wyjątkową urodą dźwięku z mnóstwem odcieni i barw, po których porusza się z godną podziwu swobodą. Piękna emisja dźwięku, doskonała gra dwudźwiękowa, nienaganna intonacyjna i artykulacyjna, elegancja w sposobie budowania frazy powodują, że słuchanie gry p. Mączyńskiego sprawiać może prawdziwą satysfakcję.

Wszystkie te walory sztuki gry doktoranta zostały podporządkowane przedstawieniu wizji artystycznej dzieł Zbigniewa Bujarskiego. Muzyka krakowskiego kompozytora zyskała postać spójną, sugestywną, oddająca w pełni piękno brzmienia i jej emocjonalne nasycenie.

Pan Mączyński wydaje się być artystą szczególnie predestynowanym do oddania szczególnego klimatu emocjonalnego i duchowego muzyki Bujarskiego, co również znajduje swój wyraz w opisie pracy. Odnosi się wrażenie szczególnej więzi między kompozytorem a interpretatorem. Dobór repertuaru wydaje się trafnie odzwierciedlać założone przez doktoranta cele, sformułowane w temacie pracy. Z jednej strony zapewnia miarodajne spojrzenie na rolę wiolonczeli w twórczości Zbigniewa Bujarskiego, z drugiej - wiele mówi o języku muzycznym, inspiracjach i artystycznych ideach kompozytora. Ułożone w konkretnej kolejności dzieła tworzą rodzaj gradacji ze względu na swój ciężar gatunkowy, stopień złożoności i skalę założeń artystycznych.

Per Cello na wiolonczelę solo (1996)

Od pierwszego akordu daje o sobie znać doskonałe operowanie planami wynikającymi z często przemijającej się dwugłosowej struktury fraz.

Narracja muzyczna prowadzona jest w sposób utrzymujący uwagę słuchacza, któremu odsłaniane są kolejne światy brzmienia solowej wiolonczeli. Interpretacja p. Mączyńskiego charakteryzuje się finezją i trafnie oddaje dość lekki charakter utworu w kontekście całej prezentacji.

Orniphania na wiolonczelę i fortepian (2001) w wykonaniu Doktoranta i znakomitego pianisty Sławomira Cierpika to pokaz doskonałej gry kameralnej, głębokiego zrozumienia wspólnej idei artystycznej przy zachowaniu pełnej swobody operowania możliwościami obydwu instrumentów. Zwraca uwagę elastyczność i spójność brzmienia i wyczuwalna wzajemna otwartość na

najmniejsze niuanse. Znów daje o sobie znać umiejętność sugestywnego prowadzenia szerokich fraz dwugłosowych a także finezja ujęcia materiału muzycznego, w tym przypadku zbieżna z "ptasią" tematyką utworu.

Przejmująca *Elegos na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową* jest dziełem zainspirowanym utratą bliskiego przyjaciela kompozytora. Zbigniew Bujarski sięgnął po smyczkowy zespół kameralny z solową partią wiolonczeli. Zaprezentowane nagranie jest świadectwem wysokiej klasy wykonawczej zespołu Sinfonietta Cracovia, towarzyszącej soliście. Dają znać o sobie najwyższe standardy kształtowania dźwięku i daleko posunięte wzajemne zrozumienie interpretatorów. W wielu miejscach brzmienie solowej wiolonczeli niejako wyrasta z zespołu smyczkowców. To samo zjawisko w jeszcze większym stopniu dostrzec można w *Concerto per archi II na wiolonczelę solo i orkiestrę smyczkową*. Utwór ten, z rozmachem eksplorujący możliwości brzmieniowe dużego zespołu smyczkowego, stawia przed wykonawcami trudne zadanie utrzymania ciągłości narracji przy zachowaniu przejrzystości bardzo złożonej faktury. Brzmienie wiolonczeli p. Mączyńskiego wydaje się być częścią zespołu, w decydujących momentach jednak nadaje ostateczny kierunek zdarzeniom muzycznym określając ich sens i wymowę.

Biorąc pod uwagę wysokie kompetencje instrumentalne Doktoranta oraz niezaprzeczalną wartość artystyczną udostępnionych wykonania, oceniam dzieło artystyczne bardzo wysoko.

Część opisowa

Autor zdecydował się na ujęcie opisu dzieła artystycznego w dwóch zasadniczych częściach. Pierwsze rozdziały przywołują sylwetkę Zbigniewa Bujarskiego z danymi biograficznymi oraz charakterystyką źródeł i inspiracji jego twórczości. W tekście

znajdujemy zestawienie zjawisk artystycznych mających miejsce w dziejach muzyki XX wieku, które wywarły wpływ na kształtowanie się indywidualnego stylu kompozytora. Ten nieco akademicki opis w przypadku omawianych dzieł staje się przydatny ze względu na złożoność zagadnienia. Jak podkreśla autor, muzyka Bujarskiego jest syntezą licznych, niekiedy, wydawałoby się, przeciwstawnych inspiracji. Oprócz obecności elementów nowoczesnych technik kompozytorskich i nurtów estetycznych, mamy bowiem do czynienia z odwołaniami do dawnej tradycji, w tym modalności średniowiecznej czy też klasycznej tonalności. Dzieje się to zarówno na płaszczyźnie symbolicznej jak i w realnym kształtowaniu materii muzycznej. Jak podkreśla autor, omawiane zjawiska wynikają z wielkiej erudycji muzycznej kompozytora i jego potrzeby poruszania się po wielu polach artystycznego wyrazu, co znalazło swój osobny wyraz także w pozamuzycznej, malarskiej twórczości Bujarskiego. Całości dopełnia wyartykułowanie przez autora duchowego wymiaru twórczości kompozytora, bez którego nie byłaby ona w pełni zrozumiała. Pan Mączyński w przekonujący sposób wykazał reprezentatywność wybranych dzieł na wiołonczelę dla przytoczonych wcześniej wyznaczników języka muzycznego kompozytora, z jego bogactwem, różnorodnością i niejednoznacznością.

Centralną i najobszerniejszą częścią opisu dzieła artystycznego jest szczegółowy komentarz wykonawczy do każdego z prezentowanych utworów. Rozważania doktoranta zostały dokonane z pozycji wytrawnego interpretatora, znakomitego znawcy skomplikowanej materii sztuki wykonawczej. Świadczą o wnikliwym zrozumieniu zależności fakturalnych i harmonicznnych, wskazują na różnorodne znaczenia retoryczne i symboliczne. Przy tej okazji zostaje odsłonięty cały szereg tajników warsztatu instrumentalnego rozumianego jako narzędzie do wykreowania konkretnej muzycznej rzeczywistości.

Konkluzja

Praca doktorska Pana mgr. Marcina Mączyńskiego spełnia wszelkie kryteria dysertacji naukowej. Dzieło artystyczne i jego opis tworzą integralną całość będącą odpowiedzią i rozwinięciem tez zawartych w temacie. Autor wykazał się umiejętnością samodzielnej pracy badawczej i artystycznej. W mojej opinii tematyka pracy i sposób ujęcia zagadnienia wnoszą istotny i nowatorski wkład w wiedzę o kulturze polskiej. Pragnę podkreślić niezwykle wysoki poziom wykonawczy dzieła artystycznego.

Stwierdzam, że praca *Między awangardą a kontemplacją – styl kompozytorski Zbigniewa Bujarskiego w wybranych utworach wiolonczelowych twórcy* spełnia warunki sformułowane w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późniejszymi zmianami).

Pracę doktorską przyjmuję.

dr hab. Piotr Hausenplasz, prof. UMFC

Piotr Hausenplasz